

OP SCHOOL – AFVALPREVENTIE

INLEIDING

Schoolmateriaal, knutselwerkjes, stiften die op hun laatste benen lopen of potloden zonder punt, gebruikt papier ... komen vaak terecht in steeds meer vuilnisbakken.

DE OPLOSSING? VOORKOMEN & HERGEBRUIKEN

- **Voorkomen:** afval vermijden
- **Hergebruiken:** voorwerpen een tweede leven geven

Voorbeelden van hoe u het goed doet, vindt u in deze fiche.

DE METHODE VAN DE 6 H'S

Als leidraad gebruikt u

DE **METHODE VAN DE 6 H'S**, in de onderstaande volgorde

1. **Herooverwegen:** Hebben we dit wel nodig? Kan het niet anders? Bv. moeten we een document wel afdrukken, plastificeren, ...?
2. **Herleiden:** Alles wat we niet kunnen herooverwegen, herleiden we tot een minimum, bv. de afdrukmarges anders instellen, minder kopieën maken, in zwart-wit of recto verso afdrukken, ...
3. **Herstellen:** Bv. een repair café organiseren (zie project secundair onderwijs: [repair café op school](#))
4. **(Her)gebruiken:** Voorwerpen een tweede leven geven, bv. kladpapier, navulbare inktpatronen, enz.
5. **Herwinnen:** Als afval dan toch niet kan worden vermeden, moeten we **sorteren** zodat het kan worden herwonnen/gerecycleerd, bv. papier en karton, batterijen en toners, stiften, ... of bevuild karton composteren (zie composteerprojecten [basisonderwijs](#) en [secundair onderwijs](#))
6. **Hoofden bij elkaar steken:** gewoon de tijd nemen om samen zero afvaloplossingen te vinden!

HEROVERWEGEN
HERLEIDEN
HERSTELLEN
HERGEBRUIKEN
HERWINNEN
HOOFDEN BIJ ELKAAR STEKEN

GOEDE GEWOONTES: boekentas en schoolmateriaal

Vóór de eerste schooldag

- ☺ Moedig leerkrachten en gezinnen aan om **materiaal in goede staat van het afgelopen jaar te recupereren** en **schoolbenodigdheden te personaliseren**: dat is leuk, zo goed als nieuw en origineel!
- ☺ Voor **nieuw materiaal**:
 - Maak hen bewust van marketingtrucs en modegrillen die aanzetten tot de aankoop van onnodige gadgets of materiaal dat niet duurzaam is (zie tips van EcoConso om [marketingtrucs te slim af te zijn](#)).
 - Koop tweedehands, ga huren (bv. een muziekinstrument) of lenen (bv. boeken), of gebruik gemeenschappelijk materiaal dat in de klas blijft zodat er minder van nodig is (bv. een paar lijms stiften voor de hele klas samen).
 - Doe anders groepsaankopen om de kosten te drukken.
 - Geef de voorkeur aan zo ecologisch mogelijke producten (zonder batterijen, zonder oplosmiddelen, zonder omverpakking, producten op basis van natuurlijke materialen, ...) die stevig zijn, zodat ze lang meegaan.
 - ⇒ Streefdoel: een **groene boekentas**! Zie de **twalf gouden regels voor een groene boekentas** aan het einde van dit document.
- ☺ En waarom zou u samen met de leerlingen geen **winkel voor tweedehands schoolmateriaal** beginnen (zie [inspirerende voorbeelden](#)).

Het hele jaar door

- ☺ Stimuleer de leerlingen om zorg te dragen voor hun materiaal zodat het lang meegaat!
- ☺ Als de school in het materiaal voorziet, geef dan aan de ouders mee dat dit enkel aan het begin van het jaar gebeurt. Als leerlingen hun materiaal stukmaken of kwijtraken, komt de school niet tussen en moeten hun ouders het vervangen.
- ☺ Promoot hergebruik en recuperatie-acties door een **rommelmarkt, ruilbeurs of repair café** te organiseren aan het begin of in de loop van het jaar.

GOEDE GEWOONTES: papier op school

- ☺ Geef de voorkeur aan e-mails in plaats van communicatie op papier naar de ouders toe, kies voor **één communicatie-enveloppe**, scans voor de archiveren.
- ☺ Geef de voorkeur aan **gerecycleerd papier** (label der Blaue Engel, Nordic Swan of Europees Ecolabel).

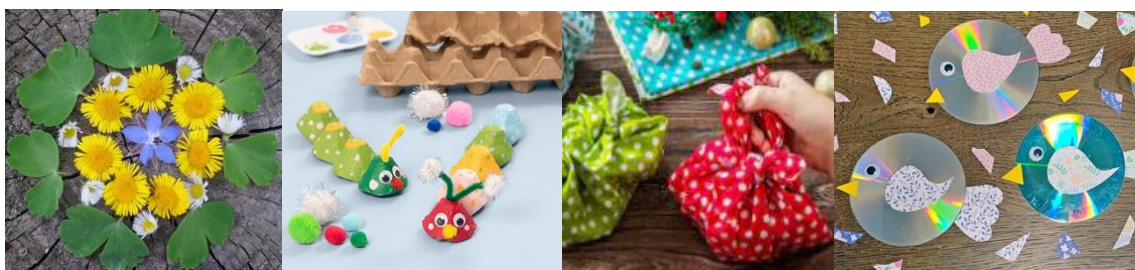
- ☺ **Druk af** op een kleiner formaat, recto verso, in zwart-wit met 85% grijs, met lettertypes die minder inkt verbruiken (bv. Garamond) en kleinere marges.
- ☺ **Geef papier een tweede leven** voordat u het weggooit (gebruik onbedrukte/onbeschreven zijden als kladpapier, hergebruik bedrukt papier of oude tijdschriften voor knutselactiviteiten zoals gevouwen werkjes, origami of knipsels).
- ☺ Gebruik voor sommige oefeningen leitjes!

GOEDE GEWOONTES: knutselen op school

- ☺ Laat de kinderen eens **op een alternatieve manier knutselen**: succes gegarandeerd met een mandala met vondsten uit de natuur, of een knutseluurtje met **tawashi's** (sponsjes gemaakt van gerecycleerde stoffen) of **furoshiki's** (een verpakkingstechniek met mooie stoffen).
- ☺ **Geef de voorkeur aan potloden** boven stiften, en kies voor vulpotloden en navulbare balpennen.
- ☺ **Spreek de ouders aan voor alledaagse gebruiksvoorwerpen**: doppen, rolletjes van wc-papier, stoffen, karton, dozen, potten, ...
- ☺ Zelfs **gebruikt schoolmateriaal kan als grondstof dienen**: cd's, uitgedroogde stiften, ...

GOEDE GEWOONTES: schoolmateriaal aankopen

- ☺ Geef er de voorkeur aan om **toestellen te huren** (fotokopieerapparaat, verwarmingsketel, ...) en laat toestellen **repareren** voordat u nieuwe koopt.
- ☺ Zoek partners voor **tweedehandsmateriaal** (speelgoed, boeken, computers, ...).
- ☺ Koop **producten die minder afval genereren** (geconcentreerd, in groot formaat, in bulk, navulbaar enz.).
- ☺ Kies voor **leveranciers die zich inzetten voor hergebruik / de kringlooeconomie**.
- ☺ Organiseer **een zero afval-schoolfeest** en vervang gadgets en/of speelgoed door niet-materiële of duurzame cadeaus, indien mogelijk onverpakt.

EN ALS U AFVAL NIET HEBT KUNNEN VERMIJDEN ...

- ☺ Blijf op de hoogte van de **wettelijke verplichtingen**: vraag info aan de ophaler, de intercommunale, de openbare instanties en de facilitator afval!
 - ☺ Zorg voor de **gescheiden inzameling** van afval met een goed toegankelijk en zichtbaar vuilnisbakkeneiland, en duidelijke affiches met de sorteerregels (voorbeeld [sorteeraffiche](#)).
 - ☺ Benoem een **afvalverantwoordelijke** die het sorteerproces elke maand monitort.
 - ☺ En vooral: communiceer regelmatig en sensibiliseer kinderen, ouders en personeel met **collectieve, leuke en pedagogisch verantwoorde boodschappen!**
- Zie fiche nr. 1 '[Samenvatting van de verplichtingen inzake professioneel afval](#)'
- Zie fiche nr. 7 '[Naar een groter bewustzijn bij medewerkers en bezoekers](#)'

CONTACT & ONDERSTEUNING

Neem bij vragen contact op met de [Helpdesk](#) via het adres:
recycleschool@leefmilieu.brussels

Andere fiches en tips over afval:

- **Materiaal 'Operatie Recyclage'**: [Onderwijs - Lesmateriaal over afval, hulpbronnen en compost](#)
- Fiche nr. 1 – Samenvatting van de verplichtingen inzake professioneel afval
- Fiche nr. 22 – Geef afval een tweede leven
- Fiche nr. 26 – Beperkingen en goede praktijken bij eenmalig gebruik
- Fiche nr. 34 – Scholen – voedingstips

NUTTIGE LINKS

- Operatie Recyclage: <https://leefmilieu.brussels/onderwijs/begeleiding-en-vorming/afvalbeheer-op-school>
- [Lesmateriaal](#) en zero afval op school:
 - [Zero afval: handleiding - Pedagogisch dossier niveau basisonderwijs en secundair onderwijs](#)
 - [Slim bekeken. Zero afval ook op school](#)
 - [Zero afval - schoolmateriaal: praktische tips voor leerkrachten](#)
 - [Kit Operatie Recyclage: pedagogische fiches en sorteeraffiches](#)
- Om andere projecten te ontdekken van **Brusselse scholen** die zich inzetten voor het milieu: <https://www.bubble.brussels/>
- Voor meer informatie over de begeleidingsprogramma's met toekenning van labels:
 - <http://www.ecoschools.be/bruxelles/ecoles-labellisees/>
 - <https://www.ecodyn.brussels/?lang=nl>

TWAALF GOUDEN REGELS VOOR EEN GROENE BOEKENTAS

Artikel	Uitstekend	Bevredigend	Af te raden
Potlood	Potlood in natuurlijk hout, niet gekleurd of gevernist, of een stevig hervulbaar vulpotlood		Geverfd en gevernist potlood of wegwerpbaar vulpotlood
Gom	Een gom in natuurlijk rubber, niet gekleurd en zonder hoesje	Een gom in natuurlijk rubber, niet gekleurd, met een hoesje van karton Een synthetische gom zonder kleurstof	Een gekleurde gom in een plastic hoesje
Liniaal en puntenslijper	Een stevige liniaal en puntenslijper, in hout of metaal, niet gekleurd en niet geverfd	Een liniaal en puntenslijper van stevig plastic	Breekbare "gadgets"
Pen	Een vulpen met een inktreservoir, bij voorkeur met inkt op waterbasis	Een stevige vulpen die hervulbaar is met inktpatronen Een niet-hervulbare balpen	Een wegwerpbare gadgetpen die snel kapot is
Om te markeren	Een fluomarkeerpotlood in natuurlijk hout, niet gevernist	Een hervulbare markeerpen	Een niet-hervulbare markeerpen
Om te corrigeren	Netjes doorstrepen	Correctors met hervulbare linten Vloeibare correctors op basis van water of alcohol	Vloeibare correctors die giftige solventen bevatten
Viltstiften	Viltstiften op basis van water of alcohol en voedingskleurstoffen		Viltstiften op basis van giftige solventen, voornamelijk xyleen en toluen
Lijm	Lijm op waterbasis in een pot of hervulbare stick	Lijm op water- of alcoholbasis in een wegwerpbare pot of stick	Lijm met giftige solventen, voornamelijk xyleen en toluen
Schriften en papier	100% gerecycleerd en ongebleekt papier	Minder dan 50% gerecycleerd en ongebleekt papier 100% gerecycleerd papier dat gebleekt werd met chloor	Niet-gerecycleerd papier Met chloor gebleekt papier
Mappen	Mappen in gerecycleerd karton met metalen beschermhoeken	Mappen in gerecycleerd plastic of karton	Mappen in plastic of geplastificeerd karton
Voor het middageten	Een aantrekkelijke, stevige brooddoos die groot genoeg is	Een zak die heeft gediend om brood in te verpakken	Aluminiumfolie en plasticfolie, vooral in een brooddoos. Een gadgetbrooddoos die snel stuk gaat
Om te drinken	Een stevige drinkbus die goed sluit en makkelijk af te wassen is	Een waterfles die hergebruikt wordt	Drankjes in eenmalig

Bron: [Leefmilieu Brussel – zero afval: handleiding](#)